

0 1 1 1

A Magyar Hírlap hétvégi melléklete
2020. január 11.
Szerkesztette: Petán Péter
Művészeti vezető: Salát Zsolt Péter

T Ő r d ö f é s e k

Shelley: A szerelem filozófiája

*Forrás folyóba ömlik,
folyó az óceánba;
az egeknek folyton özönlik
vegyülő suhogása;
magány sehol; isteni jel
s rend, hogy minden tünemény
keveredjék valamivel -
Mért ne veled én?*

*A hegy csókolva tör égbe,
habot hab ölel, szorít, átfog;
egymást ringatva, becézve
hajlonganak a virágok;
a földet a nap sugara,
a hold a tengereket:
minden csókol... - S te soha
engemet?*

Fordította Szabó Lőrinc

Egyenruha vagy élelmezés

„A Ferencvárost a legszelídebb és legszemérmesebb fogalmazás szerint sem kedvelte a hatalom. Sem a szurkolóit”

Komcsifoci

„Éljen Mindszenti! Éljen Mindszenti!” Így zengett a Fradi-tábor 1949 tavaszán, ünnepele Henni Géza tartalékját, a második számú kapust, Mindszenti, eredeti nevén Minich Pált. Akkor is, amikor nem is játszott. Vagy nem ő? Persze, hogy nem! Hiszen 1948. december 26-án tartóztatták le hűtlenség, kémkedés, államellenes bűncselekmény és valutazérkedés gyanújával Mindszenti József esztergomi érseket, akit aztán a február 3. után öt nap alatt „lezavart” koncepció percben Olti Vilmos, a nyílshől lett kommunista vérbíró életfogytiglani börtönbüntetésre ítelt.

A Ferencváros labdarúgócsapata története egyik legjobb idényét futotta, 140 gólt szerezve, tizenegy pontos előnnyel nyerte meg a bajnoki címet, mégpedig a ma is áhitattal emlegetett, Henni - Rudas, Kispéter (Csanádi), Szabó - Kéri, Lakat - Budai, Kocsis, Deák, Mészáros, Czibor alapösszeállításban.

A fedezet és csatársorból Kéri Károly és Mészáros József (a későbbiekben „Dodó bácsi”, az 1965-ös VVK-győztes alakulat edzője) kevesebbet játszott a többieknél - „apró” problémájuk akadt a hatalommal, egy az élvonalbeli futballistákat érintő disszidálási kísérlet fókolompósaiként illetve az Államvédelmi Hatóság négy internálótáborának egyikébe, Kistarására internálták őket. Szerencséjükre csak rövid időre, Sebes Gusztáv közbenjárt ugyanis a négy internált, Kéri, Mészáros, valamint Egresi Béla és Lóránt Gyula érdekében, mivel a világotatban szüksége volt a középhátvédre.

A Ferencvárost a legszelídebb és legszemérmesebb fogalmazás szerint sem kedvelte a hatalom. Sem a szurkolóit. Ezzel függ össze, hogy az egyetlen veszélyt a Fradi 1948-1949-es bajnoki címére - nézőpont kérdése - a politika és/vagy a szurkolótábor jelentette.

„Aki azt mondja, hogy ne vigyünk politikát a sportba, az vagy tudatlan, vagy meg-

bizhatatlan elem. A sportba csak azért nem kell politikát bevinni - mert benne van! Csak fel kell ismerni a sport politikai elemeit, s arra kell vigyázni, hogy ez a politika helyes legyen!” - mondta még 1948 elején Münnich Ferenc, a Ferencvárosi Torna Club akkor új elnöke, Budapest rendőrfőkapitánya.

Politikából pedig akkoriban nem volt hiány. Az egykori „spanyolos” Münnich kategóriáit átvéve, erős eufémiával megállapíthatjuk, nyilvánvalóan sok „tudatlan és megbizhatatlan elem” volt a Fradi-táborban. „A B oldalon álltak a legendás B-közép tagjai, akiket kommunista részről nem óvezett rokonszenv. Ez a negatív viszonyulás - rögtön érezni lehetett - kölcsönös volt” - írta néhány éve Rónay László a Fradi-szívelve hegyen, völgyben című könyvében.

Miközben a csapat 1948 őszén 76 gólt szerzett (ez jobb volt a mérkőzésenkénti ötös átlagnál), november 28-án, a Vasas elleni mérkőzésen a közönség tüntetett, a ko-

rabeli megfogalmazás szerint „provokatív politikai megnyilvánulásokat tett”. A 4-2-szer megnyert találkozót után az MLSZ először nemcsak hogy betiltotta az Üllői úti pályát, hanem - példátlan intézkedéssel - négy mérkőzésre meg is vonta a zöld-fehérek szereplési jogát. Ha ez a döntés érvényben maradt volna, a következő négy ellenfél játék nélkül nyeri a Fradi elleni meccset.

A Népsportban egyébként e találkozót után ismét felbukkant a fasiszta jelző a ferencvárosi szurkolók egy részével kapcsolatban. („Az Üllői úti pályán hétről hétre megismétlődött tüntetések kérdésével az MLSZ elnöksége is foglalkozott. Az elnökség lezögzte, hogy ezekben a tüntetésekből fasiszta provokátoroknak nagy szerepük van. Tűrheterlen, hogy a magyar demokrácia el-lenségei a sporton keresztül támadják népi demokráciánkat.

„Akik azonban nem láttak a dolgok mélyére, minden ferencvárosi
 „Nagyon jól tudtam, hogy hatalmas szurkolótáborában politika

Fradí–Újpest rangadó (4:3) az Üllői úton, 1949-ben. Két évvel később a vetődő Henni Géza kényszerből már a lilá-fehéreket szolgálta mint a Bp. Dózsa kapusa, Csánádi Árpád (középen) és Lakat Károly (jobbra) pedig az ÉDOSZ játékosa volt

Forrás: Fortepan/Kovács Márton Ernő

**sikert a fasisztaság vádjával igyekeztek megfosztani értékétől...”
i törekvéseinkkel szemben álló, ellenséges elemek rejtőznek...”**

Folytatás az I. oldalról

A Ferencváros jóhiszemű, demokratikus fellépését a közönségnek már régen magának kellett volna kilökiene sorából ezeket a fasiszta elemeket.” Az írás végén még a szerkesztőség – nyilván nem saját ötletre – meg is fenyegette a Ferencvárost. („Az elnökség reméli, hogy az intézkedések alkalmasak lesznek arra, hogy a Ferencváros soraiban rendet teremtsenek. Ha ez nem történne meg, olyan intézkedések következhetnek, amelyek a Ferencváros létét is érintik.”)

A beszámoló egyébként kiemelte, hogy a játékosok felfüggesztése nemcsak a Fradi első csapatára, hanem a tartalék-, az ifi- és a kölyöksapatokra is vonatkozott.

A vezetés, nyilvánvalóan Münnich Ferenc révén, „a politikai vezetéshez fordult, a büntetés enyhítése végett”. Sikereit a játékosok visszakapta a csapat, noha az ősz hátralevő részében idegenben kellett játszania.

A tavasszal aztán folytatódott minden, a pályán és a pályán kívül egyaránt.

Addigra már totális lett itthon és a cínikusán béketábornak nevezett szocialista tömbben a kommunizmus hatalma. A szovjet típusú átrendeződés a labdarúgásban is több fronton éreztette a hatását, ezekből érdemes három is kiemelni: az erőszakoskák által támogatott, a hadsereg oltalma alá vezényelt és a belügyi klubok megerősödése (ebben egyébként Magyarország időben lemaradt a többiek mögött), a legjobb játékosok két-három egyesületbe való koncentrációja, valamint a régi, polgári háttérű sportegyesületek nevének megváltoztatása.

Ezek a folyamatok minden kelet- és közép-európai szocialista országban lezajlottak, így Magyarországon is. Értelemszerűen a sportpolitika formálói igyekeztek a legjobb csapatokat kiválasztani a tervükhez, nálunk az egyik legjobb a natal játékosokra építkező Ferencváros volt. Az érintett játékosok közül többen is emlegették később (például Rudas Ferenc és Deák Ferenc, akit a futball világában mindenki Bambának szólított), hogy Sebes Gusztáv, a kor egyik legfontosabb sportpolitikus, az Aranycsapat szövetségi kapitánya utálta a Ferencvárost és a ferencvárosiakat, de a csapat 1949 tavaszán még annyira erős volt, s olyan szép perspektívát lehetett játékába belelátni, hogy azt a kapitány is értékelte.

Kevésbé ismert, ám érdekes és fontos tény, hogy 1949. május 8-án, az osztrákok elleni budapesti Európa-kupa-mérkőzésen a magyar tizenegyenben hét (!) ferencvárosi játékos, Henni Géza, Rudas Ferenc, Lakat Károly, Budai Il László, Kocsis Sándor, Deák Ferenc és Czibor Zoltán kapott helyet. A 6-1-es diadal után a következő, olaszok elleni találkozóra csak keveset változott az összeállítás, hat fradista kezdett. Nem akadt olyan győztes mérkőzés 1949-ben a meggyipiros mezeseknek, amelyre ne a Ferencváros adta volna a legtöbb játékost a kezdő csapatba.

Ugyanakkor az az ember, aki összeállította ezeket a csapatokat, később azt írta Örmök és családások című könyvében, hogy „Nem értettem egyet a Ferencvárossal kapcsolatos elgondolással. Nagyon jól tudtam, hogy hatalmas szurkolótáborában politikai törekvéseinkkel szemben álló, ellenséges elemek rejtőznek, akik érzelmeiknek a mérkőzések közben és egyéb alkalmakkor gyakorta igyekeznek hangot adni. Ezért azonban sem a magyar sport egyik legrégebbi egyesületét vagy éppen annak játékosait nem lehet felelőssé tenni. Akik azonban nem látták a dolgok mélyére, minden ferencvárosi sikert a fasisztaság vádjával igyekeztek megfosztani értékétől. Azt javasoltam: a Honvédelmi Minisztérium vegye pártfogásába a Kispestet. És valóban, egyhangú határozattal úgy döntöttek, hogy az egyesület felveszi a Budapesti Honvéd SE nevet.”

Tulajdonképpen, éppen hetven esztendője, ezzel kezdődött a magyar futball történetének egyik legvitatottabb, legdrasztikusabb, a hagyományokat leginkább semmibe vevő intézkedéssorozata, amelynek alap-

ját a sportklubok szovjet rendszerű átalakításának igénye inspirálta. Mindez azt jelentette, hogy az önálló, polgári értelemben vett sportklubok megszűntek, helyettük sportcsoportok alakultak, jellemzően szakszervezeti bázison vagy az erőszakoskák támogatásával. Az azonos szakszervezet alá rendelt klubok azonos nevet és színt kaptak.

Mészáros József később így emlékezett, hogy „1948-ban (1949-ben – a szerk.) Nádas Adolf ügyvezető elnök összehívta a csapat idősebb játékosait, majd tájékoztatott bennünket a helyzetről. Elmondta, hogy a magyar sport vezetése új felépítésű egyesületeket kíván létrehozni. Az FTC-nek két lehetőség adott: a Légierő vagy az EDOSSZ csapata lehet. »Beszéljék meg a csapat tagjaival, mi, vezetők is fontolgatjuk a dolgot, azután majd együtt döntünk« – mondta Nádas Adolf. Természetesen izgatottan tanácskoztunk, és mivel az egyenruha együtlenket sem csúháztotta, valamint az élelmiszerek játékosnak lenni biztos élelmet is jelent – ami abban az időben nem volt utolsó szempont –, úgy határoztunk, hogy mi, játékosok, az EDOSSZ-t választjuk.”

Noha akadnak kétségeink, hogy valóban ilyen demokratikusan zajlottak a folyamatok, adódtak választási lehetőségek, a Fradi valóban az EDOSSZ berkein belülre került. Az 1949-es Élelmiszeri Kongresszuson született határozat a fűzőről, amely aztán az 1950. február 16-i közgyűléssel be is teljesedett. A Ferencváros, a nép csapata, a legnagyobb szurkolótáborral rendelkező egyesület elvesztette addigi nevét és színt. Hamarosan pedig kulcsjátékosai egy részét is.

Addigra már a hadsereg bekebelezte a Kispestet, a belügyminisztérium pedig a világháborút követő évek legeredményesebb klubját, az Újpestet. (Apró különlegesség: amikor a „belügyben” a lila-fehérek támogatása mellett döntöttek, Újpest még önálló város volt, amelyet, akárcsak Kispestet, 1950. január elsején csatoltak Budapesthez.)

A kispesti klub átvételéről szóló tárgyalások már 1949 tavaszán megkezdődtek a Honvédelmi Minisztérium illetékeseivel. A kor szellemére jellemző volt a célkitűzés megfogalmazása: „Olyan központi, reprezentatív sportegyesület teremtési, mely a minőségi sport szüntelen fejlesztése mellett lehetőséget fog biztosítani a fiatalok, a katonák családtagjai, egyezőval a tömegsport számára is.” A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége Titkársága 1949. november 23-i ülésén Hegyi Gyula előterjesztésében tárgyalta a sportmozgalom átszervezésének kérdését, majd határozatot adott ki, megteremtve a változások jogi alapját. A honvédelmi miniszter 52. 858/1949 számú rendelete ennek alapján hívta életre a Honvéd Sportközpontot.

A kispesti Városházán 1949. december 18-án, vasárnap délelőtt, a KAC fennállásának 40. évfordulóját ünneplő közgyűlésen, amelyen idősebb Nyers Rezső, Kispest polgármestere, a KAC elnöke, valamint János Ferenc ezredes, a HM képviselője is beszélt, a jelenlévők megszavazták a KAC egyesületét a Honvéd Sportegyesülettel. Felszólalt a sportolók nevében Puskás Ferenc is: „A Honvéd Sport Egyesületbe való beolvadás biztosítja részünkre a korlátlan sportolási lehetőségeket és egyben jövőnk is. Igyérjük, hogy az új egyesület színében is éppen olyan lelkesedéssel fogunk küzdeni, mint a piros-fekete színéért küzdöttünk.”

Puskás Öcsi a kilencvenes évek közepén így fogalmazott erről a kérdésről: „Tulajdonképpen államosították a futballklubokat. A valós helyzet az volt, hogy a magán-szektor már nem tudta fenntartani őket, mivel az már gyakorlatilag nem is létezett. Először pánikhangulat lett úrrá úgy a kis-, mint a nagy egyesületeken, mivel bizonytalan helyzetbe kerültek, és senki sem látta a további sorsukat.

Folytatás a IV. oldalra

